

1. **KARANIE** (998) *sb n*

kã- (878), ka- (34); kã- : ka- *MurzHist* (2 : 1), *GroicPorz* (50 : 3), *Leop* (17 : 4), *BibRadz* (54 : 2), *BielKron* (9 : 1), *Mącz* (24 : 1), *GórnDworz* (10 : 1), *BielSat* (1 : 1), *KuczbKat* (11 : 1), *RejPosWstaw* (13 : 1), *BudBib* (12 : 1), *CzechRozm* (9 : 1), *ModrzBaz* (118 : 1), *SkarŻyw* (58 : 1), *CzechEp* (11 : 1), *GórnRozm* (8 : 2), *WysKaz* (26 : 2), *PowodPr* (17 : 1), *SkarKaz* (39 : 1), *też RejPs* (6), *KwiatKsiąż*; *drugie a jasne (w tym 18 r. błędne znakowanie)*; -é (34), -e (5); -é : -e *BiałKat* (2 : 1), *SarnStat* (13 : 4).

sg *N* kãranié (165); -é (16), -(e) (149). ◇ *G* kãraniã (313). ◇ *D* kãraniu (37). ◇ *A* kãranié (273) [w tym: -ę (1)]; -é (18), -e (5), -(e) (250). ◇ *I* kãraniém (67), kãranim (43); -ém *MetrKor*, *WróbŻółt* (2), *RejPs*, *BibRadz* (6), *GórnDworz* (2), *BiałKat*, *BielSat*, *RejZwierc* (3), *RejPosWstaw*, *ModrzBaz* (16), *WerGość*, *BielRozm*, *Phil* (2), *LatHar* (5), *WujNT* (3), *SarnStat* (12), *KlonWor*; -im *BierEz*, *LibLeg* (3), *SeklKat*, *BielKom*, *GroicPorz* (9), *BielKron* (3), *CzechRozm* (2), *SkarJedn* (3), *StryjKron*, *NiemObr* (3), *OrzJan*, *WysKaz*, *SkarKaz*, *SkarKazSej* (2); -ém : -im *Diar* (1 : 1), *GliczKsiąż* (2 : 4), *LubPs* (1 : 1), *Leop* (1 : 1), *SkarŻyw* (3 : 4); -ém (9), -em (4), -(e)m (54); -em *BiałKat*; -ém : -em *SarnStat* (9 : 3). ◇ *L* kãraniu (64). ◇ *pl* *N* kãraniã (11). ◇ *A* kãraniã (23); -ã (22), -(a) (1). ◇ sg *G a. pl* *A* kãraniã (2); -ã (1), -(a) (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVII w.

1. Wymierzanie kary; o ustawie: wyznaczanie sankcji karnej; kara, środek represyjny stosowany za przestąpienie norm obyczajowych, moralnych lub prawnych; *animadversio, poena, punitio, supplicium Mącz, Cn; plaga Mącz; castigatio, censio, censura, correptio, disciplina, expiatio, fraus, luela, malum, multa, multatio, noxa, piaculum, pretium, vindicta legis Cn* (941) : *BierEz* D3, I; przethoż fie warować mamy aby nie było więtlze karanie niżli przewinienie *BielŻyw* 119, 119 [2 r.]; *LibLeg* 11/141v; *RejJóz* H8v; *SeklKat* X2v, X3; Kto miłuie karanie/ miłuie vmienie/ Kto karania nie ćirpi/ wełbye ma fzumienie. *BielKom* B8; A ielliby fye łacwi ku karaniu okázował/ [...] tedy łalkáwłzym karánim tho ieft ná pieniádzoch álbo fyedzenim ma być karan. *GroicPorz* k, bv, c4, h, ii2, ii4 (11); zá co gdy záłował/ odpuffczono mu grzech/ karanie zoftáwiwłfy *Leop* 2.Reg 12 arg, *Eccli* 21/7; *BibRadz* I 108c marg, *Eccli* 32/19; themu gdy groził karánim Serranus leżác w ránach [...] fzedł do Krolá Sábutá potáiemnie/ powiádał być Hiłzpany łákome nád ine ludzi *BielKron* 446; Leve supplicium, Być karan/ cierpieć karanie. *Mącz* 199d, 40b, 302c, 320b, 331d, 401b; *Prot* D2v; *GórnDworz* Aa3v, Ff3v; *KuczbKat* 220 [2 r.]; *RejZwierc* [78²]; *RejPosWstaw* [41⁴]v [2 r.]; Wfzelkie lepak karanie ná čás przytomny nie zda fię być wełole *BudNT Hebr* 12/11; *CzechRozm* 218v, 233; vporne ábo zákámiále/ áby Vrzędowi oznaymili/ ktory by ie słułznym karánim do ich powinności przymuśił. *ModrzBaz* 33, 5v, 27v, 28 [2 r.], 37, 48v (23); *SkarJedn* 298; *SkarŻyw* 161, 212, 390; *StryjKron* 140; *CzechEp* 173; Sam ten pomagá złoczyńłtwá vrząd/ ktory ieft w karaniu tepy. *GórnRozm* D3v; *KochWr* 24; *ZawJeft* 41; *GostGosp* 40; *Phil* C3, E2, R2; *WujNT* 69, 559, 587 marg, 722, *Hebr* 12/11, Bbbbbbb2v; Wedle miáry grzechu ma być też y obyczáy karania. *WysKaz* 20, 23; *SarnStat* 21, 157, 175, 199, 218 (16); *PowodPr* 80 marg; *SkarKaz* 313a [2 r.], 315a, b; *SkarKazSej* 659a, b, 687b, 696a, 705b.

karanie kogo (49): Słęc iefzcze więcey też bicż ku karaniu ciebie iako dziecię nie zmyłłne. *BielŻyw* 151; *MurzNT* 18v; Karania niepołłuznego. *GroicPorz* q, e3, q, ii4 [2 r.], kk2v, kk3v (12); *ModrzBaz*

27v [2 r.], 79, 80, 80v, 102 [2 r.], 139v, 144v; *SkarŻyw* 206; *WujNT* 76 marg, 233; *SarnStat* 499, 545, 595, 610, 833, 1112; *SkarKaz* 3b, 4a. Cf »karanie winnego«, »karanie występnych«, »karanie złych«.

karanie czego [= *za co*] (16): *GroicPorz* kk4v; Ale o tem nápiśałem dośtátecźnie w ksiáżkach ktorem o karániu mężoboyftwá wydał *ModrzBaz* 28v, 30, 126v, 142; *ZawJeft* 43; *PowodPr* 67 marg, 79, 80; *SkarKaz* 315b. Cf »karanie występ(k)u«, »karanie złości«.

karanie czego [= *czym*] (9): *Leop Iudith* 6/6; *StryjKron* 294; A iefli kto ináczéy vczyni/ tákowy práwem przekonány przez nas [...] karániem wzięcia onych dóbr *SarnStat* 397, 262; *SkarKaz* 315b. Cf »karanie wieże«.

karanie na kogo, na co (15): Karánie ná fáleźnego świádká. *BibRadz Deut* 19 arg; *RejZwierc* 96; *ModrzBaz* 5v, 70v [2 r.], 73 [2 r.], 85v, 87v; *GórnRozm* E4 marg, G4; *SarnStat* 239; *SkarKaz* 351b; *KlonFlis* Fv; Przeto/ kiedy Soloná pytano mądrego/ Czemuby nie vftáwił karánia ná tego Co mordue rodźice Mátkę ábo Oycá? Wnet odpowiedźiał *KlonWor* 65.

karanie o kogo, o co (10): Yakie mabyć karanie o Mężoboyftwo albo zatakowy grzech? *SeklKat* 13v; *UstPraw* B2; *SkarŻyw* 161; *GórnRozm* B4v [2 r.]; *SarnStat* 608; *PowodPr* 45; *SkarKaz* 315a; to nálmácznieyśza kradźież/ o którą fię y karánia żadnego bać nie potrzebá. *SkarKazSej* 705a. Cf »karanie o występek«.

karanie za co (33): amy obieczyemy na Rokv to vznakcz, iż ktoby bez prava a bez Przivilieyv nieślvślne na rzekach hamovanie przeciwko volnoścziám poddanych náślych sliachti Korony Polskiej vczyniel zeby zato karanie czirpial. *ComCrac* 13; *Diar* 66; *GroicPorz* c4, q, ii4v, mm marg, oo4v; *GórnDworz* L4; *ModrzBaz* 30, 32, 43v, 64, 70v, 77v [2 r.]; *SkarŻyw* 408, 428; *WerGośc* 265; *BielRozm* 7; *ActReg* 121 [2 r.]; *WujNT* 47; *SarnStat* 616, 668; *SkarKaz* 315b; *CzahTr* H; *SkarKazSej* 701a [2 r.]. Cf »karanie za występek«.

karanie na czym (1): A káźdego kthoryby nie czynił dofyć zakonowi Bogá twego/ y práwu Krolewfkiewu/ áby z nim byłá pręthka ípráwiedliwość/ ábo ná śmierć/ ábo ná wygnanie/ ábo ná káránie ná máiętności [*ad condemnationem substantiae*]/ ábo ná więźnienie. *BibRadz* 1.Esdr 7/26.

karanie czyje [= *kogo*] [*w tym: pron poss* (2), *ai* (2)] (4): Abi thefz y ynśchi lyvdzye tho karanye wałche wydzancz thego śzye nyedopvczaly y nyefzmyely. *LibLeg* 11/141v; męfzczyzni chcąc vbłágáć gniew Neptunow/ trzemi plagámi żeńlki narod karáli. (*marg*) Zenśkie káránie. (–) *BielKron* 27; *Phil* E; *Sromotá*/ wlałne iefť karánie ludzkie. *SkarKaz* 3b marg.

karanie czyje [= *przez kogo*] [*w tym: od + G sb* (9), *G pron* (2), *ai* (2), *pron poss* (1)] (14): nyethilko the svmmé [...] traczycz chczyal. Alye y mayethnośczy śfwoye y gardlo pod karanye náłche poddawall. *LibLeg* 11/159, 10/57; *BielSat* C2v; *PaprPan* Ee4v; POdatek ábo Pobor dla Rzeczypośpolitey vftáwiony káźdy ma płáćić/ nietylko dla boiáźni karánia od vrzędu/ ále też [...] dla funnienia. *ModrzBaz* 125, 32, 43v; *BielRozm* 19; *ActReg* 121; *WujNT* Iac 2/9; *SarnStat* 513; bo teraz żaden fię krolá nie boi/ áni iego śáadow/ áni iego karánia. *SkarKazSej* 659b. Cf »karanie boże«, »karanie kościelne«.

W połączeniach szeregowych (12): *BibRadz* 1.Esdr 7/26; Ktorzi/ iefliby máiętności niemieli/ niech będą karáni więźnieniem/ bićiem/ y inśzym záśłużonym karániem [*vinculis, verberibus et suppliciis meritis afficiantur*]. *ModrzBaz* 96v, 73v; *SkarJedn* 263; *SkarŻyw* 353; Ták fię teraz świát złym ítał/ tak

zuchwałym y niewłtydliwym/ iż iuż nie może ćierpieć żadney náprawy/ żadnego karánia/ żadney reformácyej. *ReszPrz* 72; *OrzJan* 68; dáie mu moc zupełną rofkázowania/ karánia/ záklinánia/ wyzwálnia/ odpułzczánia/ rozgrzeźzánia/ y odpułtow dawanía *WujNT* 69, 642; *SarnStat* 194, 308, 311.

W przeciwstawieniach: »karanie ... zapłata (12), nagrodzenie (*a.* nagradzanie, *a.* nagroda) (5), obrona (*a.* bronienie) (3), dar, darowanie, miłość, pochwała« (24): Pierwłza iże winá iest iákoby nieiákíe nágradzenie álbo karánie zá krzywdę Bożą/ dla wyłtępu Ludzkiego włtawione *GroicPorz* c4; Lepłze iest iáwne káránie/ á niżli łkryta miłość. *BibRadz Prov* 27/5; bo rofkazał Soliman aby imo inne zamki pilniey łtrzegli Budzyniá á Pełztu/ włóżywłzy dobrą zapłátę/ tym co łobie będą dobrze poczynác/ á karánie leniwym. *BielKron* 314v; *CzechRozm* 246; *ModrzBaz* 18 [2 r.], 18v [2 r.], 68, 69v, 70 [2 r.] (14); Ale Krol z Witołtem częścíá dárámí/ częścíá grożá/ y karánim/ przyganiáli ich do vznánia práwego Bogá *StryjKron* 542; *Phil* L3; iż zwierzchność łwiecka/ nie dármo od Bogá miecz noł/ ále ku karáníu złych/ á obronie dobrych. *PowodPr* 44; áby łádząc kto czego godźien/ dobrym pochwałę y podwyzłzenie/ á złym karánie dawáli. *SkarKaz* 206b, 3b; ktoremu [*monarsze*] práwem iest [...] potężna exekucya do karánia y dárowania *SkarKazSej* 691b.

W charakterystycznych połączeniach: karanie dziwne, jawne (2), lekkie (3), ludzkie, łaskawe, małe (4), naznaczone (2), ojcowskie, poćiwe, pomierne, prędkie, przykre, przystojne (2), roztropne, słuszne (9), sromotne, wielkie (14), znaczne, żeńskie; karanie ćierpieć (8), odwłaczać, wkládać; karania bać się (5), chronić się, obawać się; karaniem grozić (2); karaniu odjác; wybawiac od karania; bojaźń karania (5), ćierpienie; łacwy ku karaniu; karanie cudzołostwa, cudzołóźnic, cudzołóźnikow (3), głupstwa, gorszácych, heretyka (4), kradzieży, krzywd, ludzi (2), męžobojce (4), męžobojstwa (5), morderzow, nieposłusznego (3), nieprzyjaciół, przeciwnika, zabijakow, złoczyńcow (2), złodzieja; karanie miecza, szubienice; karanie o męžobojstwo, o złodziejstwo; karanie za cudzołostwo, męžobojstwo, za morderstwo, za nieposłuszeństwo (3), za zbytki, złoczyństwo, za złodziejstwo, za zły uczynek; karanie kamionowaním, mieczem; karanie za winą; karanie na majętność (2).

Zwroty: »[jakim] karani(e)m karać (*a.* skarać), (s)karan(y) (*a.* pokarany)« = *poenis puniendus* *Modrz*, *JanStat*; *poenas sumere*; *poenis a. supplicii afficere*, *poenis vindicare*; *poenis vindicandus* *Modrz*; *animadversio a. disciplina a. poena puniri*; *supplicio affectus* *JanStat* [szyk zmienny] (12 : 17): thedy thaky káždy ma bycz przełz pana hethmana słuznym karanyem karan *MetrKor* 38/287; *LibLeg* 10/61 [2 r.], 92v; A bogátłze winą pieniędzną/ álbo innym karánim wedle vznánia przełozonych karzą. *GroicPorz* kk4v, k, kk2, 113; *Leop* 3.*Mach* 7/8; *GórnDworz* Q3; *BiałKat* 278v; *RejPosWstaw* [41³]v; *ModrzBaz* 70v, 72v, 77v, 79v, 81v (9); *SarnStat* 262, 408, 606, 662, 678, 935, 1237; *SkarKaz* 313a.

»karanie mieć« (4): Ia wam othim navke mam dacz yako mayą czy karanie od nas miecz *LibLeg* 10/57, 10/92v; *SkarKazSej* 701a, 704a marg.

»karanie (na sobie) (od)nieść (*a.* odnosić), znoszący« = *luere poenas* *PolAnt*, *Modrz*; *poenam solvere* *Modrz*; *punitionem sustinere* *JanStat* [szyk zmienny] (20 : 1); *BibRadz Prov* 9/12; *CzechRozm* 233; záilteć cí/ ktorzi márníe wtrácíá máiętność/ godni łą karánie od Dozorcow ábo Przełozonych zá to odności [*digni sunt censorum animadversio*]. *ModrzBaz* 32, 64, 77v; *SkarŻyw* 337, 535; *CzechEp* 368; *WerGość* 265; *GórnRozm* B4v; *ActReg* 121; *Phil* C2, E2, K3; lecz iestli ołobámí brákuiećie/

grzeŝczyć/ y karanie od zakonu iáko przeŝtępcy odnoŝicie [*peccatum operamini redarguti a lege quasi transgressores*]. *WujNT Iac* 2/9, *Luc* 20/47; wŝzedŝy w lás álbo w gay cudzy/ mimo wolá páńfká dęby y drzewá wyrębiajú lepŝzć/ máiac zá to/ iz żadného karánia zá to nie odniołá [*nullam poenam ex hoc sequi praetendentes JanStat* 1111]. *SarnStat* 668, 610, 934, 1262; *CzahTr* H; *SkarKazSej* 701a.

»karanie odpuŝcić (*a. odpuszczáć*); karanie nieodpuŝczone« = *poenam remittere Modrz* [*szyk zmienny*] (3; 1): *Mącz* 305d; druga winá iz ŝkáził/ á wywrocił ono/ co miał vczyńić/ bez żadney wymowki: zá co karanie nieodpuŝczone záłłużył. *GórnDworz* L4; *ModrzBaz* 96; *LatHar* 287.

»osádzić na karanie« (1): ábowiemefcie ŝpráwiedliwego pogániná ofádzili ná karanie. *HistAl* E5.

»karanie podjáć; podjęcie karania« = *poenam dare Vulg; supplicium subire Mącz* (2; 2): *Leop* 2.*Mach* 4/48; *Mącz* 305d; *WujNT* 69; y przedŝię będzie powinien ku podięciu karánia przereczoného [*ad subeudam poenam praefatam JanStat* 608]/ gdy do rák wpádnie. *SarnStat* 606.

»karania uchodzić (*a. ujŝć*), uchodzenie« = *poenam (ef)fugere Modrz; correctionem evadere, poenam evitare JanStat* [*szyk zmienny*] (18 : 1): *GroicPorz* c 4v, r4, ii4v; *UstPraw* I3v; *GórnDworz* E4v; A żadne wolności/ niemáią być ták wielce wázone/ áby kto broniac ŝię nimi miał karánia vchodzić [*ut eas aliquis ad impunitatem aut poenae inaequalitatem suis vitiis obtendat.*] *ModrzBaz* 70; Ieŝliby ktory z nich co tákie⁸⁰ fáłszywie [...] wyrzekł/ to y niemoże ŝię dłuگو zátáić/ y karánia nieuydzie [*nec impune erit*]. *ModrzBaz* 94, 72, 79v, 125; *SkarŻyw* 413; *BielRozm* 7; *GórnRozm* L2; TEż częŝtokróć zwykło ŝię przydawáć: iz pozwány o głowę álbo o rány/ chcąc vyŝdź karánia [*ad evitandam poenam JanStat* 605] ŝlufzného zá głowę ábo zá rány/ záŝię powodowę ŝtronę wielá pozwów zwykli pozywáć. *SarnStat* 616; którého karánia ieŝliby vcieczeniém vŝzedł: tedy dobrá iego niech będá do ŝárbu náłzé⁸⁰ obróconé. *SarnStat* 946, 571, 605, 788, 933.

»karanie wziáć, brać« = *poenas excipere Vulg; poenam persolvere Modrz* [*szyk zmienny*] (5 : 1): *Leop Judith* 6/6; TEñ ŝię rzucił ŝwá mocá ná tho páńŝtwo zacne/ Ale prętkie karanie wzyáł od Krolá znáczne. *PaprPan* Ee4v; *ModrzBaz* 43v; *SkarŻyw* 408; *ZawJeft* 43 [2 r.].

»karanie zadać (*a. dawać*)« (2): *LibLeg* 10/58; proŝilá Prouincyálá/ áby tákże iey karanie dawano/ o przerwánie milczenia *SkarŻyw* 161.

»karanie zasłużyć (*a. zasługowáć*); zasłużone karanie« = *supplicium meritum Modrz* [*szyk zmienny*] (7; 1): Acžkolwiek wielkie przewinienie vczyńił/ y karanie wŝetŝe záłłużył/ [...] wŝzákże my z ŝiebie łámi tego wiele krzeŝciáńŝkim obyczáiem imo ŝię puŝczámy *BielKron* 229v; *GórnDworz* L4, Aa3v; *ModrzBaz* 96v; *SkarŻyw* 428; *SkarKaz* 313a [2 r.]; *KlonWor* 72.

Wyrażenia: »karanie boże« (1): Ku ktoremu karánium Bożemu Ludzie náuczeni w Práwie przyklániáią ŝye/ vŝtáwili teŝ cudzołózniki mieczem káráć *GroicPorz* kk3v.

»karanie cielesne« [*szyk 1 : 1*] (2): *CzechEp* 367; iáko ten ktory karánium cielesnym do Ewángeliey przyŝedł z przymuŝzenia/ wŝęcey niŝli oni wŝyŝcy ktorzy łámy ŝłowem powołáni byli/ w Ewángeliey prácowáł. *WujNT* 434.

»(do)czeŝne karanie« = *temporalis disciplina JanStat* [*szyk 3 : 2*] (5): łámemu to złoczyńcy bywa zdrowiey/ gdy przes to czeŝne karanie/ wiecznego vchodzi. *GroicPorz* d; *SkarŻyw* 165; ták y w Koŝciele ŝwym/ dla pewnych przyczyn chce mieć: w ktorym y doczeŝne karanie z ofobná zdawná odpuŝczáno *LatHar* 287, 286; *SarnStat* 678.

»karanie na gardle« = (*poena*) *capitalis* *Modrz*; *poena colli* *JanStat* [szyk 12 : 2] (14): *GroicPorz* c4v, y2, cc3; *ModrzBaz* 27v, 30, 79v [2 r.], 80 [2 r.], 102; A iż thá była vftáwá/ áby pod karáníem ná gárdle żaden záiákákolwiek przyczyná nie śmiał z bronią *in Concionem* przychodzić. *Phil* E4; *SarnStat* 372, 619, 1239.

»głównie karanie« (1): Ale to záprawdę dziwna/ iż oni ktorzi zániedbawfzy pożytku który ábo z zapłaty/ ábo z przysądzenia złodzieiá/ im przychodził/ ná główne karanie [*in capitale poenam*] pozwolili *ModrzBaz* 78.

»godzien (a. godny), powinien karania; godne karanie« = *dignus plagis* *Vulg*; *culpabilis*, *mastigia*, *verbero* *Mącz*; *dignus animadversione* a. *poena* a. *supplicio* *Modrz*; *puniendus* *Calag* [szyk 22 : 11] (30 : 1; 2): *BierEz* K2, Q4; *LibLeg* 10/92; Kto nietrzyma wżyftkich vftaw/ ktore kościoł Rzimfki vftawił ten śmiertelnie grzełzi/ y powinien karania wedłvk świetich Dekretow. *SeklWyzn* a2; *MurzNT* 18v; *GroicPorz* cc3; *KrowObr* 204v; *Leop Deut* 25/2; *RejZwierz* 12, 13; *Mącz* 71b, 210d, 307d; *GórnDworz* O3, P7, Aav, Ff4v; co iesliby fy e kiedy z przygody było tráfiło/ godnym karáníem táki wyftęp karano. *BiałKat* 278v; *BielSat* C2v; *KuczKat* 185 marg; *RejZwierc* 76v; *RejPosWstaw* [41³]v; *Strum* M; Cudzołóstwá/ złodzieyftwá/ krzywoprzyśięftwá/ tákie są wyftępki/ o ktorzy káždy rozumieć muśi/ że frogiego karánia godne [*acerrimis poenis esse vindicanda*]. *ModrzBaz* 77v, 5v, 31, 66, 82v; *Calag* 469b; *BielRozm* 19; *GórnRozm* L2v; *WujNT Luc* 12/48; *CiekPotr* 8. [Cf 2. *GórnDworz* P7.]

»karanie kościelne« (1): żeby ci/ ktorzy karáníem Kościelnym [*censura ecclesiae* *JanStat* 260] nie bywáią odftárfzeni/ ludzká frogością byli karáni. *SarnStat* 218.

»karanie pieniężne« = *nummatio*, *poena nummorum* *Modrz* [szyk 2 : 2] (4): Wfzákże też przy karáníu pieniężnym Sędzia thák wiele ma pámiętać ná miłofyerdzie iáko ná fprawiedliwóć *GroicPorz* e4, k4v; *ModrzBaz* 30, 79v.

»karanie wedle prawa, według dekretow, wedle statutu, statutowe« (5 : 1 : 1 : 2): *SeklWyzn* a2; *GroicPorz* ii4 marg, kk4v, oo4; Macie Krolá Pánowie/ w ktore⁸⁰ ferce iż ieszcze z młodości ie⁸⁰ zdánie o karáníu męzoboycow wedle práwá Boże⁸⁰ [*ex lege Dei puniendis*] od Bogá wlepione ieft/ w inżym moiem pińaniu okazałem. *ModrzBaz* 144v; *SkarŻyw* 88; *WerGość* 265; *ZApowiadamy*/ áby Prokuratorowie z nieporządneimi pozwy y fprawámi do fądu nie chodźili: chcáli wydź karánia Státutowégo [*si volent poenam statuti evitare* *JanStat* 519]. *SarnStat* 571, 788.

»skazany na karanie« (1): Brzemienna niewiáftá obzáłowána/ może być zarázem fkazána ná káránie wedle przewinienia: ále po fkazáníu ma być wolno záchowaná do tego czáfu aż porodzi. *GroicPorz* mm2v.

»sprawiedliwe (a. niesprawiedliwe) karanie« = (*in*)*iusta poena* *Vulg*, *Modrz*; *iusta animadversio* *Modrz* [szyk 2 : 1] (3): A ták bárzo prętko niefprawiedliwe karánie podięli/ ktorzy o miáfto / o lud/ y o naczyńie kościołá boże⁸⁰ rzecz á fprawę prowadzili. *Leop 2.Mach* 4/48; *ModrzBaz* [41], 77v.

»srogie, ciężkie, niemiłosierne (a. bez miłosierdzia), okrutne, surowe karanie; srogość, ciężkość w karaniu; srogość karania« = *severitas animadversionis* *Mącz*; *acris* a. *gravis* a. *saeva* a. *severa poena*, *grave malum*, *extremum* a. *supremum supplicium*; *poenarum severitas* *Modrz* [szyk 41 : 6] (29 : 7 : 3 : 1 : 1; 3 : 1; 2): *BierEz* A2v, Q4; *KromRozm II* 14, 14v marg, m2v; drugi z nie miłofyernego karánia w rofpącz przychodzi/ y wiele złego fobie/ y innemu myfli. *GroicPorz* c4; Wfzákże thák okrutne

karanie cudzołożników/ Duchowne y Mieyfkie Prawo nieiako všmierzyło *GroicPorz* kk4, c4, kk2, mm; *KrowObr* 204v; *RejWiz* 51v; *BielKron* 383v *marg*; *Mącz* 390a; *GórnDworz* Q3, Aa3v, Ff7; Iuż zły muśi przełtác być złym boiác fie frogości karánia *RejZwierc* 55, 78v; *ModrzBaz* 31, 66, 70v [2 r.], 72, 73 [2 r.] (13); Tym fłowem ná iego fię ćierpliwość zadziwił Márynus/ y potym nieroftropną frogość/ w karánium vmiárkował. *SkarŻyw* 570; *CzechEp* 368; *WerGość* 265; *GórnRozm* B4v [2 r.], G4; *WujNT* 76, 233, *Luc* 20/47; byłby niefpráwiedliwym ten/ ktoryby wedle więtfzey álbo mnieyfzey ciężkości wyłtępku/ niemiał dác więtfzey álbo mnieyfzey ciężkości w karánium. *WysKaz* 20; *SarnStat* 243, 608, 1262; *PowodPr* 79 *marg*; Tákże y náız Flis ma fwoie vftáwy [...]/ A ktorzy grzełzą przeciw nim/ ielt ná nie Srogie karánie. *KlonFlis* Fv.

»karanie świeckie« (3): *WujJudConf* 22; *NiemObr* 171; Ali częgo fie dotąd nawięcey bez przyczyny obáwiali/ przyłzłoby zá przyczyną: to ielt karánie świeckie o wolną [...] religią. *PowodPr* 45.

»karanie tarasowe« (1): á bezpieczeńść od śmierci z nádzieią vchodzenia inłzego karánia/ ábo táráfowego ábo pieniężnego [*cum spe elabendi ex poenis aliis seu carcerum, seu nummorum*]/ złe fercá pobudza do złoczyńłtwá. *ModrzBaz* 79v.

»karanie urzędowe« (1): A przetoż y to karánium vrzędowemu [*magistratus animadversioni*] podległó. *ModrzBaz* 36v.

»karanie wieże« = *turris correctio JanStat* (4): A ielliby tákowy mężóbóycá/ boiác fie karánia wieże/ z królestwá vciékł/ choć będzie ośiádłý choć nie ośiádłý/ niech będzie bezecnym przez Woźnych iáwné obwołánié opowiedzión. *SarnStat* 605 [*idem* 933] 605, 933 [2 r.].

»karanie winnego, bez winy abo za winą, bezwinne« (1 : 1 : 1): Przy karánium winnego co zá fpráwá *Leop Deut* 25 *arg*; *ZawJeft* 43; Karánie bez winy/ ábo zá winą bez miáry. *LatHar* 116.

»wolny (a. wolen) od karania« = *liber a poena Modrz* [*szyk* 4 : 1] (5): *GroicPorz* kk4v; *KuczbKat* 220; *ModrzBaz* 79v; *NiemObr* 171; Máią też być niekiedy wyłtępni wolni czynieni od karánia/ gdy to ielt nie s łzkodą Rzeczypołpolithey *Phil* S.

»karanie występnych (a. przestępnych), za występek, występ(k)u, za występem, o występek« = *poena crimini a. sceleri, poena ob crimen, poena pro scelere Modrz; transgressores puniendi JanStat* [*szyk* 18 : 1] (9 : 5 : 3 : 1 : 1) : Zadney takież żony dobrej niemáız ktoraby fkażała na fię karanie za fwoim wyłtępem *BielŻyw* 53; *KromRozm II* 14; *KromRozm III* H6v; gdy krolá wybierano/ fzedł przed nim fługá mieyfkí s fiekiem s fłopem mioteł/ ná znák karánia wyłtępnych *BielKron* 102v; *KuczbKat* 210; *CzechRozm* 97v; Co ielliby iáka rozność karánia o iednáki wyłtępek vftáwiona być miałá [*Si qua diversitas ob crimen idem statuenda est*]/ tedy ma być obrácána nie ná rozmnażanie fwowolności możnieyfzych/ ále ná odegnánié krzywd od vbogich ludzi. *ModrzBaz* 73, 70, 72v, 79v, 80, 82; onym zá wyłtępki y gwałcenie zakonu/ ćielefne nieodwłóczne karánie náznáczone było. *CzechEp* 367, 164; *WujNT* 587, 642; *SarnStat* 85, 385, 926.

»karanie złych, złości« = *poena malorum Modrz* (5 : 3): gdyż vrząd ielt od Bogá ku obronie dobrych á ku káránium złych *CzechRozm* 246; *ModrzBaz* 68, 71, 108v; *SkarŻyw* 310 *marg*; W karánium złości Medyków náfládowác náleży. *Phil* R3 *marg*, L3; *PowodPr* 44.

Szeregi: »groża i karanie« (1): *StryjKron* 542 *cf* *W* *przeciwstawieniach*.

»karanie, (a, i) káźń« [szyk 2 : 2] (4): Poenalis, Co ku karániu á káźni należy. *Mqcz* 307d, 305d, 307d, 331d. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.].

»karanie i męka« (1): Dobrze tedy Agezylaus Krol Lácedemońki gánił łtałość w rzeczy łzkáradey/ vłyłzawłzy bowiem złośliwego niektorego człowieká/ wielką łtałością znołzające wielkie karánie y męki/ rzekł *Phil* K3.

»karanie, (i, a, albo, ale i) napominanie (a. upominanie)« [szyk 3 : 3] (6): *BielŻyw* 119; Abowiem wiele ich iełt/ co zá okazánim łáki/ y zá łákkáwym vpominánim/ pomiernym karánim [errata: po miernym karániu]/ rychley łye lepszá niż zá karánim niemiłofyernym *GroicPorz* c4; *RejZwierc* 77v, 78, 78v; *WujNT* 796. [Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.].

»karanie i nauka« (1): karánie y naukę przydáwa mądry wedle czáfu [flagella et doctrina in omnia tempore sapientia *Vulg*]. *BibRadz Eccli* 22/6.

»karanie albo (to jest) pokuta« [szyk 1 : 1] (2): może mu onego karania albo pokuti vpułcic/ albo odpułcic y vkroczyć [...] dla iego pokory albo łkruchy *SeklKat* X3, X2v.

»pomsta (a. zemszczenie) i (a) karanie« (5): *WujJudConf* 22; [pokuta] iełt łkruchá łerdeczna ábo żáłość zá przelzłe grzechy/ z pomłtą y z karánim/ ábo dofyć vczynieniem zá nie *WujNT* 47, 642 *marg*, Bbbbbbv, Ccccc3.

»karanie abo potępienie« (1): Cić odniołzą (*marg*) ciężłze karánie, ábo potępienie. (—) ciężłzy łąd. *WujNT Luc* 20/47.

»prawo a karanie« (1): Nie tedy nieiełt Rzeczyłpolitey łzkodliwłzego/ iáko praw á karánia rozność [legum poenarumque diversitas]/ wedle rozności wyłtępuiących. *ModrzBaz* 72v.

»(tak, ani) sąd i (jako, ani) karanie« (6): *KromRozm III* H6v; Niech czuią ciebie być oycem łwoim y Páłtyrzem: ták w łądziech/ iáko w karániu krzywd [idque et iure dicendo et iniuriis vindicandis] *ModrzBaz* 126v; *CzechEp* 164; *NiemObr* 171; *SarnStat* 513; *SkarKazSej* 659b.

»karanie i śmierć« (1): Vrząd iego ná tym iełt/ áby Exekucyą czynił nád złoczyńcá wedle przewinienia rozmáithym karánim/ y rozną śmiercią. *GroicPorz* h. [Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.].

»karanie i uhamowanie« (1): Ale łpráwiedliwości łłuzney do karánia y vhamovánia męžoboyłtwa bárzo podległ. *SkarKaz* 315b.

»karanie albo ustawa« (1): Czemuż wždy ná ty iákiego karánia ábo iákich vłtaw nie máłz między ludźmi poćciwemi? *RejZwierc* 96.

»karanie albo utrapienie« (1): Przeto záchował to zwyczaj łtárożytnego Kościoła/ kiedy pokutuiący ludzie od grzechow rozwiązáni bywáią/ że ná nie karánie ábo vtrapienie nieiákie wkłádáią *KuczbKat* 220.

»karanie albo więzienie« (1): Rozmáite karánia ábo więzyenia vłtáwił. *BielKron* 104. [Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.].

»wina (a. obwinienie) i karanie« = poena et censura a. reatus *JanStat* (7): Tákałz teź winá y karánie o Commiłfarze albo o Sędzye/ ktorzyby łpráwowáli rzecz łopolitą. *UstPraw* B2; *CzechRozm* 87v; *StryjKron* 294; *SarnStat* 52, 299, 979, 1105. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.].

»władza a karanie« (1): Widziłz tu przęt władzey á karánia? *KromRozm III* H5.

»wodza i karanie« (1): Grzechy fię też rofkwitnęły [...] / ktore teraz żadnego *forum* nie máią / y przez wodze y karánia zoftáiąc / fzerzą fię *SkarKazSej* 700b.

Wyrażenia przyimkowe: »bez, przez, okrom karania« = *impune* *Modrz*, *JanStat* (19 : 4 : 2): *LibLeg* 11/134; Bo miafto żon wolno ieft prawie wżyfłtkiem okrom wżzego káraniá / iako chcą i które żywno chcą płoty płodzić *MurzNT* 111; *RejPosWstaw* 42; *ModrzBaz* 31 [3 r.], 45v, 53v, 80v, 88v, 132v; co y w náfzey Polfcze nie raz fię iuż dзиаło / y do tych czáfów / częgo fię Boże pozał / bez karánia żadnego dzieie. *ReszPrz* 42; *Phil* E2; á tak złodzieyftwá niekiedy zoftáią przez karánia [*remanent impunita JanStat* 619] *SarnStat* 700, 529, 615, 1125; *PowodPr* 24, 42; *SkarKaz*)(3, 315a, 422a; *SkarKazSej* 681a, 700b, 704a.

»pod karani(e)m« = *sub poena JanStat* (10): *Diar* 53; *GórnDworz* Ff7; *CzechRozm* 87v; miałby to wftáwić Krol z Pány rádami ná feymie / áby żaden od one⁸⁰ czáfu / áni czáfu woyny áni czáfu pokoiu / nieśmiał żadnego gwałtu czynić máiętnościam duchownych: wczyniwłzy zakład pod frogim karaniem [*gravissimis quidem propositis poenis*]: áby ten ktoby to pirwey wczynił / oddał [...] w pięćior nałob więcey niż wziął *ModrzBaz* 139v; *NiemObr* 62, 129; *WerGość* 265; *Phil* E4; *SarnStat* 17, 372.

»za karaniem« (4): *GroicPorz* g4v, kkv; Złościcy ledwie fię zá karaniem polepfzáią. *BibRadz* I 341a marg; *BielKron* 429v.

Przen: Przyczyna karania [czego] (1) :

Szereg: »karanie, wina« (1): Ia ia iefitem karaniem twoiey boleści / ia winą twęgo zámordowánia *LatHar* 268.

a. *W stosunkach między Bogiem a człowiekiem: wymierzanie sprawiedliwości za grzechy, doświadczanie; kara za grzechy (407) :* Dáy mi bicżowaniá twęgo / oyttzowłkiego káraniá wdzięcznie przyiątż *OpecŻyw* 128; *TarDuch* C2; *WróbŻółt* K7v, 88/33; *SeklKat* L3, N2v, P3v, P4; *MurzNT* 118v marg; A yam był gotow wycirpyeć tu káżdę karánye *LubPs* K3v, bb2; *GroicPorz* g4v; *KrowObr* 63; *Leop Ps* 2/12, 38/12, *Sap* 11/10; *BibRadz* I 2d marg, 2.Reg 24 arg, *Ps* 105/30, I 353d marg, *Ier* 25/29 (12); *RejAp* 52; *HistLan* D2; *BudBib* 2.Par 6/28, *Ps* 105/30, *Sap* 18/19; *KarnNap* E2v; á ieden fię zá drugiego Bogu modlimy / áby nam odpuścił / á służne od nas karanie oddalił. *ModrzBaz* 64v; *KochPs* 56; *SkarŻyw* 166, 270 marg, 294, 492 [2 r.], 510; *GrabowSet* K3v, Q2v; *LatHar* 177, 283, 583, 593, 623; *WujNT* 69, 778 marg; *WysKaz* 23, 24, 28 [2 r.]; *PowodPr* 11; Pátrżże ná tego Epikurá: oto tu dułze vmárłe czyni / y karánia po śmierci żadnego nie kładzie. *SkarKaz* 384a, 3a; *GosłCast* 21; *SkarKazSej* 702a, 704a, 707a.

karanie kogo (21), czego (3): *WróbŻółt* 31/10; *LubPs* L marg; *KrowObr* 194; o káraniu oycowłkim fynow Izráelłkich *Leop Is* 27 arg, 28 arg, *Soph* 1 arg; *BibRadz* Num 30/16, *Sap* 3 arg, *Apoc* 9 arg; Heli y Synow ięgo karanie. *RejZwierc* 46v marg [*idem*] Aaa4; *BudBib* *Sap* 18/5; *SkarŻyw* 261, 390, 492; *NiemObr* 65; *ZawJeft* 28; *LatHar* 33; *WujNT* 529; *PowodPr* 10; *SkarKaz* 6a, 275b, 610a. Cf »karanie złościwych«.

karanie czego [= za co] (9): Tu záfię wylicza wżytki grzechy ludu onęgo y karanie ich *LubPs* Y2; *BielKron* 372; *SkarJedn* 363; Tędy ná wieczną pámiątkę karániá niepołufzeńftwá [...] kazał kádzielnicę onych odłzczępieńcow / ná bláchy zlać *SkarŻyw* 492; *Phil* E3; *PowodPr* 49 marg. Cf »karanie grzechu«.

karanie czego [= czym] (4): Myotły twej karánye cyefły myę od cyebye *LubPs* F3 [*idem*] *ArtKanc* Q6v; *OrzJan* 116; *WujNT Iudae* 7.

karanie na kogo (13), na co (3): *SeklKat* D4v, F3, H3v, R; *KromRozm I H*; *KrowObr* 65; Tákieżci też karanie będzie/ ná konie/ ná muły/ wielbłądy y oły *BibRadz Zach* 14/15; *RejPos* 56; *BudBib Iob* 31/3, *Ps* 105/29, *Sap* 14/11; *ArtKanc* R17; Karanie więtlze ná drugiego mężoboycę po Kaimie. *SkarKaz* 314b *marg*, 314b. *Cf* »karanie na grzesznika«.

karanie za co (51): *LubPs* Y3v *marg*, hh5; Bálwochwáltwo Izráelitow około cíelcá złotego/ y karanie zá to. *BibRadz I* 31, *Num* 18/32, I 278d *marg*, *Sap* 13/10; *RejPos* 168; *GrzegŚm* 38; *BudBib Sap* 3/10; *CzechRozm* 31; *ModrzBaz* 21v, 142v; *SkarJedn* 4; *SkarŻyw* 152, 440, 484, 572; *GórnRozm G3v*; Dość nas cífnęło Tyránłkie karánié Słufzné/ zá złości náłzych przedłużánié *ZawJeft* 18; *OrzJan* 116; *WujNT* 845, Bbbbbb4v; *SkarKaz* 1b; *SkarKazSej* 703b. *Cf* »karanie za grzech«, »karanie za występki«, »karanie za złość«.

karanie nad kim (14): *LubPs* O2, R6v *marg*, bb2, dd5v; Poczynicie łobie wedle liczby Kłiążąt Filifłyńłkich pięć zádnic złotych/ y pięć myłzy złotych/ ábowiem iednoż iest karanie nád włythkiemi wámi *BibRadz 1.Reg* 6/4, *Ps* 105/29; *RejAp* 47v; *RejPos* 74; *BiałKat* 51; *RejZwierc* 33v; *SkarŻyw* 118, 492 *marg*; *NiemObr* 121. *Cf* »karanie nad grzesznikiem«.

karanie na czym (1): Dla czegoż wždy círpiec mam ná włsem takie karanie *LubPs* Rv.

karanie czyje [= kogo] [w tym: pron poss (8), ai (poss) (3), G pron (1)] (12): *MurzHist* K; Doftáteczniey opifunie karanie Egipłłkie *Leop Is* 19 *arg*; Opifanie wielkiey nierządnic. Złóści iey y karanie. *BibRadz Apoc* 17 *arg*, I 458c *marg*; *RejAp* 45v; *GrzegŚm* 15; *BudBib 2.Par* 6/29; *CzechRozm* 182; Karanie docześne Aaronowe. *SkarŻyw* 493 *marg*, 36; *CzechEp* 59; *ZawJeft* 18; modlą fie do páná łwoiego: Aby fie tu nie łkwápiál ná náłzé karánié *SiebRozmysł* Bv.

karanie czyje [= przez kogo] [w tym: pron poss (34), ai (25), od + G sb i pron (17), G pron i sb (6)] (82): *WróbŻółt* oo4v; *RejPs* 59v [3 r.], 145v, 191; *RejKup* p5v; *RejKupSekl* a4; *Diar* 21; *GliczKsiąż* P2; *LubPs* H4, L, T5, Y3, bb2 (9); *Leop Ps* 38/11; Kthory fię boi Páná/ przyimie karanie iego *BibRadz Eccli* 32/16[18], *Lev* 26/23, *Eccli* 16/12; *RejAp* 45v; *RejPos* 74, 179; *RejPosWstaw* [41³]v; *SkarŻyw* 271, 440; *WisznTr* 28; Iuż tho ná oko widzę iáwnie/ iák na grzełzne od ciebie przychodzi karanie *ArtKanc* L11, I16, R17, R18 [2 r.]; *ZawJeft* 6; Day mi wytrwanie karánia twego przez pokutę *LatHar* 23, 582, 593; *JanNKarGórn* G4v; *SiebRozmysł* Fv; *PowodPr* 6. *Cf* »karanie boże«, »karanie Pańskie«.

W połączeniach szeregowych (9): A zátým/ Plebani máyą ludowi oznaymic boży gnyew/ groźbę y karánye ná nyepokutuyące. *KromRozm I H*; *RejPos* 168; *SkarŻyw* 36, 294, 483; *LatHar* 27, 675; *WujNT* 292; *KlonWor* 12.

W przeciwstawieniach: »karanie ... zapłata (7), łaska (3), odpuszczenie (2), miłosierdzie« (13): *GliczKsiąż* N8v; yáko thedy wielkie iest miłofierdzie iego/ ták też wielkie iest y karanie iego *BibRadz Eccli* 16/12; á izby nam dał ferce ku łobie wierne á łtale przy łobie łtoiące/ wważywłzy to iefłizelmy godni łálki albo karánia. *RejZwierc* 265v, 265v; *WujJudConf* 24; *SkarŻyw* 2; rácz to dáć áby ten twoy Sákráment/ nie był nam obowiałką ná karanie/ ále przyczyną zbáwienną ná odpufzczenie *LatHar* 104, 225, 580; pokázuie/ iz ácz dzień łądu Pánłłkiego pewnie będzie/ ná ktorým y oni łwą zapłátę/ y przełładowce ich/ karanie odniołą: włzákże nie ták rychłó będzie *WujNT* 712, 845; Bo tylo ná dułzy

ieft zapłátá/ á ciáło/ ktore to co dufzá kazáła wykonywáło/ bez nagrody y karánia w ziemi y prochu zoftáie. *SkarKaz* 3b; *SkarKazSej* 686b.

W charakterystycznych połączeniach: karanie cudowne, duchowne, dziwne, godne (3), gorzkie, jasne (2), jawne (2), jedno (jednostajne) (2), łaskawe (2), małe, naznaczone, niezwykle, ojcowskie (5), słuszne (10), sowite, święte (3), wielkie (15), zawściagnione, zgotowane, znaczne (2), zwierchowne; karanie naznaczyć (5), obierać (2), oddalić (5), oznajmić, powiedzieć (powiedać) (2), poznać, skrócić, ściagnąć, ustawić, uśmierzyć, (wy)cierpieć (ścierpieć) (12), wznosić, zahamować, zdjąć (odjąć) (3), zgotować; karaniem nawiedzić, (po)grozić (zagrozić) (4); od karania wyprosić, wyzwać; w karanie wpaść; pod karanie poddać się; z karania wymawiać się (2); karanie ciała, corki, krwi, krzywoprzysięstwa, ludu, ludzi (człowieka) (3), miasta, nagrawaczow, nieposłuszeństwa, nieprzyjaciół, niewiernych, niezbożnych, odszczepieństwa, synow (3), świata; karanie o mężobojstwo; karanie za krew, za myśli (2), za niedowiarstwo, nieposłuszeństwo, za niewdzięczność (2), za okrucieństwo, za sprośność, za swe sprawy, uczynek, za złamane przymierze; karanie dla cudzołóstwa; karanie na mężobojcę, na niepokutujące, na świat; karanie nad odszczepieńcami.

Zwroty: »karanie (do)puszczać (a. dopuścić, a. przepuszczać, a. (prze)puścić« = *poenas expetere* *Modrz* [szyk zmienny] (18): Czo zakaranie pan bog dopuńcza nati ktorzi nie mają iednego boga. *SeklKat* D4v, F3, G3, H3v, K3v, L3 [2 r.], R; *LubPs* H3v marg, Y3, hh5; A zaż niespráwiedliwy Bog ktory karanie przepuńcza [*inferens iram*]? *BibRadz* Rom 3/6; *RejPos* 56; *BudBib* I 369a marg; *ModrzBaz* 142v; *SkarJedn* 363; *SkarŻyw* 490; *ArtKanc* R17.

»[jakim] karani(e)m karać (się), karan« = *poena adfictus* *Vulg* [szyk zmienny] (3 : 1): Rołmaitym karanym karze pan Bog ludzi dla tych grzechow. *SeklKat* G3; *Leop Sap* 18/11; *SkarJedn* 273; *WujNT* 780.

»karanie mieć« (2): Czo za karanie mają ci ktorzy niewierzą *SeklKat* P, P3v.

»karanie (na sobie) odnieść (a. (od)nosić, a. ponieść, a. znosić« = *poenam a. iniquitatem a. peccatum portare, poenas luere* *PolAnt*; *correptionem habere* *Vulg* [szyk zmienny] (33): *LubPs* Ev marg, dd5v; *BibRadz* Lev 19/8, Num 18/23, 32, 30/16, Ez 14/10, 18 arg, Sap 3/10; *HistLan* Dv, F2; *KuczbKat* 225; *BudBib* Sap 3/10; áby ták Chrístufem nie kuśili/ iáko Izráelczycy Bogiem/ żeby też zá to tákże karánia nie odniefli/ iáko oni. *CzechRozm* 31, 182, 238v; Wy ztey powinności liczbę przed nawyżłym fędzią dáć maćie/ karanie też/ iefli wtem niedbále poftąpićie/ słuźne odnieścieie [*poenae etiam ... meritae subeundae*]. *ModrzBaz* 134, 21v, 27; *SkarJedn* 4, 20; *SkarŻyw* 152; *CzechEp* 59, 259; *WisznTr* 28; *Phil* E3; *GrabowSet* N; *OrzJan* 116; *LatHar* 582, 725; Iáko Sodomá y Gomorrá [...] zwłzeteczniawłzy/ y vdawłzy lię zá cudzym ciáłem/ wyftáwione fą ná przykład/ ogniá wiekuiłtego karanie odnołząc [*ignis aeterni poenam sustinentes*]. *WujNT Iudae* 7, s. 712; *PowodPr* 12.

»karanie odpuszczać (a. odpuścić), wypuścić z karania; karanie jest (a. bywa) odpuszczono; karania odpuszczenie« [szyk zmienny] (9 : 1; 3; 1): To ieft/ gothowem ćiebie wypućić z thego karánia com ia myłlił przeciwko tobie. *BibRadz* I 458c marg; *BialKat* 173v, 378v; włzákże nie záwždy to bywa [...] áby Pan Bog oftátki grzechow y ono káránie miał odpuńzczáć *KuczbKat* 220; Dwoiákie tedy Dołyć wczynienie zá grzechy Piśmo święte nam przekłáda: Iedno/ ktorym nam grzechy y wieczne karanie

ieft odpufzczone *WujJud* 92v, 92v, 192; *SkarŻyw* 484; *ArtKanc* M2; *WujNT* 780; *WysKaz* 23, 25, 31; *SkarKaz* 385b.

»karanie podjąć« (1): Pleban odtrafa onym Heli Kápłaná wielkiego przykładem/ który ciężkie karanie podiał iż dzieciom wiele dopufzczał. *KuczbKat* 310.

»ujść (a. uchodzić) karania, przed karaniem« [szyk zmienny] (14 : 1): *GliczKsiąż* D7v, N8v; *LubPs* B; *GroicPorz* pp4; Ieslibyś co poľubił Pánu Bogu twemu/ thedy nie maľz odwłoczyć ábyś tego oddać nie miał/ ábowiemci [...] nie wydźiefz karánia [et erit in te peccatum]. *BibRadz Deut* 23/21, *Eccli* 16/11; *BudBib* 2.Mach 7/19; *KochPs* 161; *SkarŻyw* 165; *CzechEp* 38; *ReszList* 149; *LatHar* 198; *WujNT* 596; *SkarKazSej* 703b; Wfzedy ich Bog doiezdzał onego Kościoła/ A przed znacznym karaniem nikt nie vfzedł zgoła. *KlonWor* 11.

»wziąć, brać karanie« [szyk zmienny] (8 : 3): Czo za karanie czy bierzą ktorzy nie wierzą wiednego Boga. *SeklKat* O; *MurzNT* 206 marg; *LubPs* O2, aa3v; *KrowObr* 194; Vczy nas píľmo S. iáko niezbożni wezmą karánia fwe *GrzegŚm* 15, 38; *RejZwierc* 33v; *WujJudConf* 24; *SkarJedn* 402; *ArtKanc* Q5v.

»karanie zasłużyć (a. zasługować); karanie zasłużone« [szyk zmienny] (10; 2): *RejPs* 191; *BielKron* 255; *BiałKat* 171, 173v; *SkarŻyw* 26, 305, 598; *ArtKanc* I16; iákoż mniemacie dáľeko frozľze záľľuży karánia [quanto magis putatis deteriora mereri supplicia]/ ktorzyby Syná Bożego podeptał *WujNT Hebr* 10/29, s. 248, 556; *SkarKaz* 313b.

Wyrażenia: »karanie boże (a. boskie), od Boga, od bogow« [szyk 20 : 8] (19 : 8 : 1): *LibLeg* 10/62; *RejJóz* L6v; *MurzHist* Q; Czego winni będą łámifz rodzicy/ s ktorych fie dzyecyę pfuye/ y nye wydą theż karánia od páná Bogá *GliczKsiąż* D7v, N8v; Gdy sľożyż podatek na fyny Ifráelfkie podľug łidźby [!] ich/ da káždy ná wykupienie fwoiey duľfe czyńľz Pánu/ á gdy thák będą ofľáczowani/ niebędzie karanie boże miedzy niemi [non erit plaga in eis]. *Leop Ex* 30/12; *BibRadz II* 19d marg; *BielKron* 255; *KuczbKat* 225; *RejPosWstaw* 44; *CzechRozm* 167, 238v; *ModrzBaz* 27; Bo ochotnieyľza ieft do dobrego y lepľze ľerce czyni miľość/ niźli boiáźn: wfzákże y pogroľki karánia Boľkiego do niey pomagáią. *SkarŻyw* 557, 118, 479, 480, 490; *CzechEp* 59; *NiemObr* 121; *GórnRozm* M3; Nie traľ fie/ że od bogów dotkľo cię karanie *GórnTroas* 58; *PowodPr* 6, 16; *SkarKaz* 2b marg, 610b; *SkarKazSej* 686b, 703b.

»karanie czyścowe« (1): Náď co iefli prawdziwie pokutuiący wmiľośći Bożey zeydzie [...] duľze fie ich karanim Czyscowym po śmierci czyśćią. *SkarJedn* 272.

»karanie (do)cześne« [szyk 19 : 18] (37): A wfzákóź niewierne/ á ty wfzytki ktorzy ľą odporni fwiętey woli iego/ ty wfzytki wytrać y wykorzeni/ y docześnym y wiecznym karanim. *LubPs* Z3v; *KrowObr* A3; *WujJud* 92v, 192; *SkarJedn* 274; *SkarŻyw* 262, 263, 271, 482, 484, 493 marg; *ReszList* 149; Odpuśćze nam náľze zľośći/ z twoiey niezmierney miľośći/ cześne y wieczne karanie *ArtKanc* M2; *WujNT* 52, 780 [2 r.]; *WysKaz* 23, 25, 27, 28 [2 r.], 29 [3 r.], 30 [2 r.], 31 [5 r.]; *PowodPr* 26; *SkarKaz* 385a, b, 634b, Oooo2a, b.

»godzien (a. godny) karania« [szyk 12 : 8] (20): Bowiem fnadz ľamy vľtá ich nanie ľwiáďectwo wydawáią iż godni ľą takiego káránia/ áby ichże flowá ie potępiły *RejPs* 87; *MurzHist* Q; *KrowObr* A3; *BibRadz* I 278d marg; *RejPos* 74v, 75v, 168, 179; *BiałKat* 173v; A tego nie baczymy zechmy

lámi dáleko gorłzy niźli oni pogáni/ y godnieyřychmy wietřzego karánia niźli oni *RejZwierc* 261, 260v, 265v [2 r.]; *CzechEp* 115, 248, 281; *WujNT* 21, 34; *PowodPr* 16; *SkarKaz* 387a.

»karanie za grzech, dla grzechu, grzechu, na grzesznika (*a. grzeszne*), prze grzech, z grzechu, nad grzesznikiem« = *poena iniquitatis a. peccati PolAnt* [szyk 31 : 5] (22 : 6 : 3 : 2 : 1 : 1 : 1): Czo za karanie pan Bog dopuřłcza dla takowych grzechow? *SeklKat* G3, G3, I3v [2 r.], K4v, L3, Xv; Chce te⁸⁰ Bóg/ abyh iá to karanié za grzéch cierpiáł *MurzHist* E4v; Widząc ya práwye ná oko o moy miły Pánye/ Iáko wyełkye nád grzeřłnikyem yeřł twoye karánye *LubPs* H4, H3v *marg*, L *marg*; *Leop* L14v; A ták nie ponieřiećie zá to karánia prze grzech/ gdy co náwybornieyřze rzeczy z nich oddáwáć bęďdziećie *BibRadz Num* 18/32, *Num* 18/23, *Thren* 4/6 [2 r.], *Ez* 18 *arg*; *BialKat* 171, 378v; *WujJud* 192; *WujJudConf* 24; *BudBib* I 361c *marg*; *SkarJedn* 402; *SkarŻyw* 36; *ArtKanc* L11, *LatHar* 33, 161, 580; *WujNT* 52, 292, 556; *PowodPr* 75; *SkarKaz* 275b, 381b, Oooo2b, Oooo3b.

»ostateczne karanie« (1): Potym/ iź ieřłby fię nie dáli vlečzyć/ tedy niemogá wyřć onego ořłtátecznego karánia. *CzechEp* 38.

»karanie Pańskie, od Pana, Pana« = *disciplina Domini* [szyk 9 : 2] (6 : 4 : 1): Przyymćy wdzyęćnie łáłkáwe od Páná karánye *LubPs* B2, Sv *marg*, aa3v; Nie odrzucayźe řynu moy karánia Páńřkiego [*correctionem Domini*] *BibRadz Prov* 3/11, I 436b *marg*, 461; *RejAp* 47v; *RejPos* 75v, 127v; *SkarŻyw* 583; *WujNT Hebr* 12/5.

»piekielne karanie« (1): iáko z Boźey náuki y z Kanonow řwiętych/ w pokućie ma być karanie doczeřne/ ktorym piekielnego karánia grzeřłnicy vchodźá *SkarŻyw* 165.

»prawiedliwe karanie« = *iusta poena Modrz* [szyk 2 : 1] (3): Przytym wnet obráca rzecz řwá ná niektore okoliczne narody/ bioráć iá z řpráwiedliwego karánia Páńřkiego y z grzechow ludzkich. *BibRadz* I 461; *ModrzBaz* 142v; *SkarŻyw* 261.

»srogie, cięźkie karanie; srogość karania, w karaniu« [*w tym: cięźkie a srogie* (1)] = *plaga magna PolAnt*; *supplicium magnum Vulg*; *gravis poena Modrz* [szyk 38 : 8] (30 : 10 : 6 : 1): *WróbŻořłt* 31/10; lecz ty prořłę zdáleká řtaw przećiwko mnie řrogořć káránia twego *RejPs* 59v, 58, 59v, 145v, 193; Srogie karanie naznaczył pan Bog pařterzom ktorzy zlie pařá owcze iego *SeklKat* H3v, E2v, K3v; *MurzHist* K; *MurzNT* 206 *marg*; *GliczKsiąź* N8v, P2; *LubPs* K4v *marg*, L [2 r.], O2, Y3, ee3v [2 r.]; *Leop Soph* 1 *arg*; *BibRadz* 1.Reg 6/19, I 278d *marg*, II 19d *marg*; *BielKron* 372; *BialKat* 51; *HistLan* F2, F2v; *KuczbKat* 310; *RejZwierc* 33v, 260v; *RejPosWstaw* [41³]v, 44; *ModrzBaz* 142v; rychley by řobie niemocy y iákiego innego karánia cięźřkiego życzýł/ niźli by w onych myřłách być miał. *SkarŻyw* 294, 118, 492 *marg*; *CzechEp* 115, 281; *NiemObr* 179; *ArtKanc* Q5v, R16y; *WujNT Hebr* 10/29; *PowodPr* 10, 26, 75.

»karanie řmierciá« (1): przetoź řłufłzne karanie nagłá řmierciá z żoná fwoiá z řrogořci y kłátwy wręďniká kořcielnego Piotrá S. odniořł. *SkarŻyw* 535.

»wieczne (*a. wiekuiste*) karanie« [szyk 9 : 8] (17): *MurzHist* Q; *LubPs* Qv *marg*, Z3v; *KrowObr* A3, 65; 92v; *WujJudConf* 24; *SkarŻyw* 152, 271, 484; *ReszList* 149; *ArtKanc* M, M2; Bo w máłych y młodych lećiech/ w máłey cenie pořpolićie wřzyřłtko v ludźi bywa: á ořobliwie [...] wiekuiřte karánia żłym zgotowáne *LatHar* 130; *WysKaz* 25, 31; *SkarKazSej* 686b. [Cf s. 125 »(do)czeřne karanie« *GroicPorz* d].

»winien karania; winne karanie« (4; 1): O takowym nie trzeba rozmyśłu długiego/ Iedno iż ząwždy winien karania frogiego. *HistLan* F2v; Nie wzday mnie z grzechy/ ná winne karanie *GrabowSet* O4v; *WysKaz* 22 [3 r.].

»karanie za występki (a. przestępstwo) [czego]« (2): A niebesprzyczyny takowa boiazn namię przycbodzi/ bom rozumiał zem bez frogiego kárania niemiał być zá występki fwoie *RejPs* 58; *BibRadz Ier* 22 arg.

»karanie za złość, złościwych« = *poena iniquitatis PolAnt* (3 : 1): Ktobykolwiek iadł/ odniefie karanie zá złość fwoię *BibRadz Lev* 19/8, *Ez* 14/10, *Apoc* 22 arg; *GrabowSet* R4v.

Szeregi: »karanie albo cierpienie« (1): Bo vczyc theż potrzebá/ iż dwie fá rzeczy ktore zá grzechem idą: zmázá y karanie álbo ćierpienie. *KuczKat* 220.

»gniew i (a, ani, to jest) karanie« [szyk 6 : 3] (9): *LibLeg* 10/62; *SeklKat* Xv; *GliczKsiąż* P2; *RejZwierc* 188v; Rokazano nam ábyfmy z Bábilonu vćiekáli/ [...] iefli chcemy gniewu Pánkiego y karania zbáwieni być. *WujJudConf* 137; *CzechEp* 414; *SkarKaz* 610a, b; *SkarKazSej* 667b. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»karanie i karność« (1): **KARANIE** y kárność. *WujNT* Zzzzz2.

»kaźń, karanie« (1): á korzeń tych/ co o to niedbáli/ y rodzaj wżyftek ich/ kaźnią/ karanim/ y niewolą z ziemie głądzi. *OrzJan* 33.

»karanie abo (i) męka« [szyk 1 : 1] (2): Ten ktory Chryftulá ná mękę wydał/ raz go tylko wydał: izali dla tego męki vřzedł y karania? *LatHar* 198; *WujNT* 52. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»nawiedzanie abo (i) karanie« (2): NAWiedzania y karania Bołkiego pořtepek. *PowodPr* 6 marg, 6. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»plaga a (albo, i) karanie« [szyk 8 : 1] (9): *KrowObr* 194; odeym' odemnie plagi á karania fwoie [*Amove a me plagas tuas*] *Leop Ps* 38/11; *RejPos* 56; *SkarŻyw* 479, 490; *NiemObr* 65; *JanNKarGórn* G4v; *SiebRozmyśl* E2v; *PowodPr* 6.

»pokuta abo (i) karanie« [szyk 2 : 1] (3): Iáwy y Iádámá niepzeklął [!]: ále [...] docześne im karanie/ y pokutę tu ná ziemi náznaczył. *SkarŻyw* 262, 484; *SkarKaz* Oooo2b. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*].

»pomsta, (i, a) karanie; z pomstą karanie« (12; 1): ábychmy wřzyfcy [...] náłładowáli iego iáko Páná fwego iefliż chcemy vydż pomřty á karania *LubPs* B, dd5v, gg5v; *RejPos* 74v, 75v, 179; *BiałKat* 51, 173v; *RejZwierc* 33v; Niech prořzę odnoři tu/ z pomřtą karanie *GrabowSet* N, M2v; *LatHar* 146, 580. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*].

»sąd (a. sądzenie) i (abo) karanie« (6): Iż pan bog iefł moczny ku sądzeniu y ku karaniu. *WróbŻołt* I4v; *MurzNT* 206 marg; *RejAp* 47v; *SkarŻyw* 271, 440; *LatHar* 669. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»sprawiedliwość i karanie« (2): Wřzákże gdy ich od řpráwiedliwóři Bożey y docześnego karania wyprořić niemogł/ wolał ie řam karác. *SkarŻyw* 482; *SkarKaz* 384a.

»srogość a karanie« (1): A tak gdiż to Pánu wolno vczynić/ tedy teř ma y chowa řobie ludzi takie/ nád ktoremi okázuie řrogość řwą á karanie řwe *RejPos* 74.

»karanie a (ani) upominanie (a. napominanie)« [szyk 2 : 1] (3): Nie tełkni łobie nic moy namileyłzy łynaczku/ gdy ná cię przydzie karánie á vpominánie Pána twego *RejPos* 127v; *KochPs* 75; *SkarŻyw* 480.

»utrapienie albo karanie« (1): gđzie iáwnie Pan Bog odpuściłzy grzech chce owłzeyki dla záchowánia łpráwiedliwósci/ áby fię z nowu nagrodá dźiałá przez iákie vtrapienie álbo karánie docześne. *WysKaz* 28. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»wina i (abo) karanie« (2): Winá ábo karánye zá łprołność grzechow kthorą Pan zázwdy nád ludźmi zwykł okázowác. *LubPs* Y3v *marg*; *WujJudConf* 93v.

»karanie i zgromienie« (1): ták Pan Bog miękczeyłze łercá/ łamym kazánim y przykłády [...] twárdłze pogroženim/ iáko Abimelechá/ Ezechiałzá: ielzcze twárdłze/ karánim y łrogim zgromienim/ iáko tego Apołtołá/ do pokuty y vpámiętánia przywodzi. *SkarŻyw* 80.

Wyrażenie przyimkowe: »bez, przez karania« = *extra disciplinam Vulg* (9 : 1): *RejPs* 58; *BibRadz* II 12b *marg*; Trzebá teź to zágroženie wyłozyc/ że niedopuści tego Pan Bog áby ludźie grzełzni przez karánia byc mieli *KuczbKat* 280; *RejPosWstaw* 44; *WujNT* 167, 292, *Hebr* 12/8; *WysKaz* 21; *SkarKaz* 3b; *SkarKazSej* 703b.

b. *W stosunkach między rodzicami i wychowawcami a dziećmi: wymierzanie kary, karcenie, wychowywanie* (44) : Bo Nero iednego dnia wezrzawłzy na Senekę włpamiętał na karanie ktore mu z młodu czynił, á to łobie tak rozumiejąc iakoby mu tym krzywdę czinił/ y przykazał mu aby łobie łmierć wybrał iakąby nalekczyłzą chciáł. *BielŻyw* 143; *RejKupSekl* a4; *BielKom* B5; *GliczKsiąż* E6v, F8, F8v [2 r.], G, G3 [2 r.], G4 [4 r.]; *KwiatKsiąż* D4v; *RejPosWstaw* [41³]v, [41⁴]v; bo w tey mierze dźieci łweywoli prágną/ á o karániu y łłyłzec nięchcą. *GórnRozm* I4v.

karanie kogo (2): *GliczKsiąż* F6; (Nie włtyday łie) z zakonu Páńłkiego/ y tełtámentu/ y z łądu włpráwiedliwíc bliźniego [...] y z wielkiego káránia łynow *Leop Eccli* 42/5.

karanie czyje [= przez kogo] [w tym: *G sb i pron* (6), *od + G sb i pron* (3), *ai poss* (2)] (11): *BielŻyw* 169; *BibRadz Prov* 15/5; ábowiem fię wzgardzenia y nieuczczenia boya/ pámiętayác ná karánia łwieże miłtrzowe/ y rodzicow *KwiatKsiąż* C3; *BielSat* D2; *RejPosWstaw* [41²]v, [41³]v, [41⁴], 42; Ano tym więcey/ bączne rodzice/ przeciw łobie pobudzáią: y ciężłze potym od nich karánié odnołzą. *CzechRozm* 226v; *SkarŻyw* 527; *BielRozm* 26.

W połączeniu szeregowym (1): Ten tedy obyczáy á połtępek ná tym włłytkim załadzon yełt/ áby rodzicy nye zápalonem gnyewem/ áni s popędliwą furią/ álbo teź z yákim okruthnym á bárzo łrogim karánim/ á wzbyeránim dźyeći łwych dogłádáli. *GliczKsiąż* F8v.

W charakterystycznych połączeniach: *karanie (bez)mierne* (3), *stateczne, łwieże, ustawiczne, zapamiętlive; karanie łcierpiwác; wspaniętać na karanie.*

Zwroty: »karanie zasługowác« (1): Pánie oycze wyłcie od dźiádowłkiey y prádźiádowłkiey dawney y vtártey wiáry Chryłtułowey odłtąpili/ á ia od wálzey nowej odłtápiwłzy/ żadnego karánia nie záłługuię *SkarKaz* 44a.

»karanie znaszać (a. odnosić)« (4): Abowiem łthąd przychodzi/ że y dźyatki tym włłzytkim s podziwieniem łie przypatrzájąc/ vcźycielom łwym tym połłuznięłze być mułzą/ káránie ich ćirpliwie znałzaiąc *RejPosWstaw* [41²]v, [41⁴], 42; *CzechRozm* 226v.

Wyrażenie: »ciężkie, okrutne a srogie karanie« (2 : 1): *GliczKsiąż* F8v; także ciężkie á vřtáwiczne káranie vmysłowá moc znikczemniwa/ y przirodzenia dobrego řkierki w dziátkach [!] zázářywa *KwiatKsiąż* E4v; *CzechRozm* 226v.

Szeregi: »karanie i (a) bicie« (2): Mowi thák/ wřfelkye karánye y bice ma być bez hańbyenya y řromocenya. *GliczKsiąż* G4, G4v.

»ćwiczenie a karanie; z karaniem ćwiczenie« (1; 2): Pánný takież máią řwe kořztowne nořzenie/ Y ofobne od mációr s karániem cwiczenie. *BielSat* D2 [*idem BielRozm*]; *RejPosWstaw* [41²]; *BielRozm* 26.

»gniew i karanie« (1): kořzulę piékná [...] řlepemu odárte^{mv} wyrzawřzy go/ dla Bogá dárował: gniewu řię y karánia mátki o to nieboiáć. *SkarŻyw* 527. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»karanie a (i) łajanie« [szyk 1 : 1] (2): *GliczKsiąż* F8v; Potym/ ieřliby řie częgo nieprzyřtoynego dopuřćili/ gdy łaiánia y karánia potrzebá/ żeby dziećiom dla pieřczoty nic nieprzepuřćáli. *KuczbKat* 310.

»karanie a (ale, i, także teř) napominanie (a. upominanie)« = *correctio et increpatio PolAni* [szyk 2 : 2] (4) : Yeřliřz tedy za byálemi głowámi řyn yego chcyałby řie nyrzárdnye myeć/ nychay go záhámuje karániem yákiem á nápomínániem *GliczKsiąż* P4; *BibRadz Prov* 15/5; *RejPosWstaw* [41³], 42.

»nauka (a. nauczanie), (i, a) karanie« [szyk 2 : 1] (3): Nauka y karanie obyczaie dobre czyni *BielŻyw* 143, 169; *BielKom* C2v.

»karanie a powřćiąganie« (1): DAwna y řthára przypowyeřć myędzy ludźmi o karányu á powřcyáğüny dzyatek thá vřořlá/ że nigdy dobrego nye biyá áni go trzebá bić *GliczKsiąż* F6.

»roždźka (a. rozga) i karanie« (2): Rořczká y karánie dáie mądrořć/ ále dzyecię řwowlne ieřt ku pořromoceniu mátcie řwey. *RejPosWstaw* [41³]v; *SkarKaz* 420a.

2. *Upominanie, strofowanie, perswazja; oskarżanie, krytykowanie; powřćiąganie, hamowanie od złęgo; obiurgatio Mącz, Calep; castigatio Mącz, Cn; exprobatio BartBydg; reprehensio Mącz (39) : OpecŻyw* 131; *BartBydg* 54b; *BielŻyw* 140; *WróbŻořt* 37/15, 79/17; pottmi ná tho/ żeć Ewánielia řwięta/ powiedaná być niemoże/ bes karánia/ iáko Pan Kryřtus powiedział *KrowObr* C4v; *RejWiz* 106v *marg*, Cc6v; *BibRadz Prov* 9 *arg*, *Matth* 18 *arg*; *Mącz* 178c, 216c, 369c; Człowiek mądry złym s poćiwym karániem ieřt iáko Doktor chorym z łágodnym lekárřtwem. *RejZwierc* b [*idem*] 78; *BudBib Eccli* 20/1; *Calep* [713]b.

karanie kogo (3): *KromRozm II* e3v; Vpominki y dáry/ zářlepiáią oczy řędziam: á iákoby niemy w wřćiech odkłáda karánia ich. *Leop Eccli* 20/31; *Mącz* 10d.

karanie przeciw komu (1): Karánie bráterřkie przeciw vpáđłym. *WujNT* Zzzzz2.

karanie czyje [= przez kogo] [*w tym: G řb (2), pron poss (2)*] (4): bo niedbál nitz na káranijé ludu przechodzące^{ęo}/ ktory mu zakázowál/ aby za pane^m Ieżufem niewolál. *OpecŻyw* [61]v; *WróbŻořt* cc4v; *LubPs* ee3v *marg*; *SarnStat* 561.

W połączeniach szeregowych (6): Tytuřowi tákyeř nyeco dotyka/ co ku biřkupyemu vrzędowi należy/ okořo obirányá řlug kořcyelnych/ vczenya/ nápomínányá/ y karányá ludu/ á wyřtręgányá

błędow *KromRozm II* e3v, i4v; *Leop 2.Tim 3/16*; *Repraehensio*, Káránie/ gáńbá/ káyánie. *Mącz* 318b, 415c; *WujNT* 748.

W przeciwstawieniach: »dar, datek ... karanie« (2): áni będę dbał ná káńkę/ álbo ná nieprzyjázn czyię/ ná dáry ábo ná karánie czyie *SarnStat* 561, 554.

W charakterystycznych połączeniach: *karanie braterskie* (2), *poćciwe* (2); *karanie ludu*; *potrzebować karania* (2); *nie moc cierpieć karania*; *karaniu się poddawać*; *na karanie nie dbać* (3).

Zwroty: »dać karanie z siebie« = *stanować odstraszący przykład* (1): Y niepobożnym dáliłmy/ złośliwi/ Karánié z siebie *ZawJeft* 18.

»znosić karanie« (1): karności [*Ps 118/66*] (*koment*) czufz day abym cirpliwie wżytko znolił twoie karanie (-) *WróbŻółt* oo4v.

Wyrażenia: »godny (*a. godzien*), dostojny karania« = *reprehensibilis BartBydg, Mącz; castigabilis, castigalis Mącz* (4 : 1): *BartBydg* 131; *Mącz* 40c, 318b, 415c; bo tákowy złośliwy ięzyk/ godzien bywa/ przykrżego niż łowy karánia. *GórnDworz* P7.

»słowy karanie« (2): *GórnDworz* P7; *Obiurgatio* – Słowi karanie. *Calep* [713]b.

Szeregi: »karanie a przestrzeganie« (1): Iáko wdzyęczni mamy być karánia á przełtrzegánia wiernych náuczycyelow. *LubPs* ee3v *margin.*

»upominanie i karanie« (1): Dar ołobny w vpommánium y karánium *SkarŻyw* 310 *margin.* [*Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.*].

3. Męka, udreka; afflictus Mącz (15) : przetoż z żoną albo ieft wesołe á bezpieczne życie, albo wiecznie karanie. *BielŻyw* 53; *GroicPorz* ll4v; *Mącz* 130b; *Odpusc* nam náłze winy. [...] Przez włáne káránie y záłość náłze/ wedle łow Apołtołkich: Gdybychmy łie łámi łádzili/ Pán Bog by nas więcey nie łádzil. *WujJud* 234v; *KarnNap* E2v; *SkarŻyw* 120, 589, 600.

Zwrot: »podejmować karanie« (1): Próżnom záchował ręce w niewinności/ Ciérpiałem niewczás/ przenáłzłádownié/ Podéymowałem cáły dzień karánié. *KochPs* 108.

Wyrażenia: »karanie ciała, cielesne« [*szyk 3 : 1*] (3 : 1): Bacż tu czterzy duchowné roboty/ ktoreé łie łpolem łpomágaia. Ołobné miełkanié/ modlitwa/ połt/ a ciała káránié. *OpecŻyw* 37; Ci máia w opiece łwey łzpital pielgrzymow/ de lá łkalá [...] y wiele dobrych wczynkow/ ý chwálebnych łwiętych zwyczáiw łwych/ w nabożeńłtwie y w iáłmużnách/ y karánium cielesnym/ máia. *SkarŻyw* 460, 86, 558.

»bez miłosierdzia karanie« (1): Były drugie Compánije/ ktore też wżyłtkie chodziły/ á drugie łię powrozámie łiełły/ á drugie żeláznymi łáncuchámie záprawdę bez miłosierdzia dobrowolne karánie przimuiác *ReszList* 162.

Szereg: »karanie albo boleść« (1): Ten zádnego karania albo bolełci łobie nic nie wáżył *BielŻyw* 101.

4. Karność; disciplina Mymer¹, BartBydg, Cn (3) : *Disciplina. Czucht Karanie. Mymer¹ 9; BartBydg 43.*

Szereg: »groza a karanie« (1): Y prołłé áby wzrułłil iákiego człowieká żywotá cnotliwego/ ktory by wgrozie á wkáránium chował mnie *RejPs* 209.

Synonimy: **1.** groza, kaźń, pomsta, wina; **a.** nawiedzanie, plaga, pokuta; **b.** ćwiczenie, gromienie, łajanie, nauka, powściąganie, uhamowanie; **2.** fuk, fukanie, fulminacja, łajanie, przestrzeganie, strofowanie, uhamowanie, upominanie, wodza; **3.** utrapienie; **4.** dyscyplina, groza, kaźń, posłuszeństwo.

Cf **1. KARA, KARACĆ, KARNOŚĆ, 1. NIEKARANIE**

MM